

Blaise Pascal (1623-1662)

Matematyk, fizyk, filozof,
apologeta chrześcijański

Następca Kartezjusza

Wynalazca barometru,
maszyny liczącej i ruletki

„W literaturze francuskiej nie pojawi się już
później pisarz, którego należałoby pilniej
z głębiać, goręcej kochać, bardziej szanować”
(Ferdinand Brunetiére)

Umysł nowożytnego naukowca łączył
ze stanem duszy średniowiecznego
ascety.

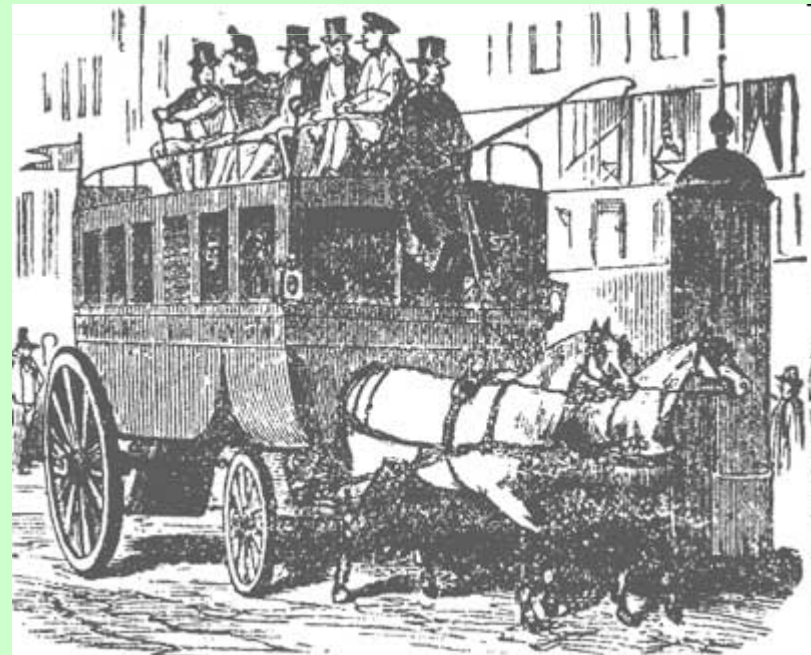
Geniusz matematyki i technicznej
wynałazczości.

Mystyk i wzór chrześcijanina.

Łączył racjonalizm z
irracjonalizmem.

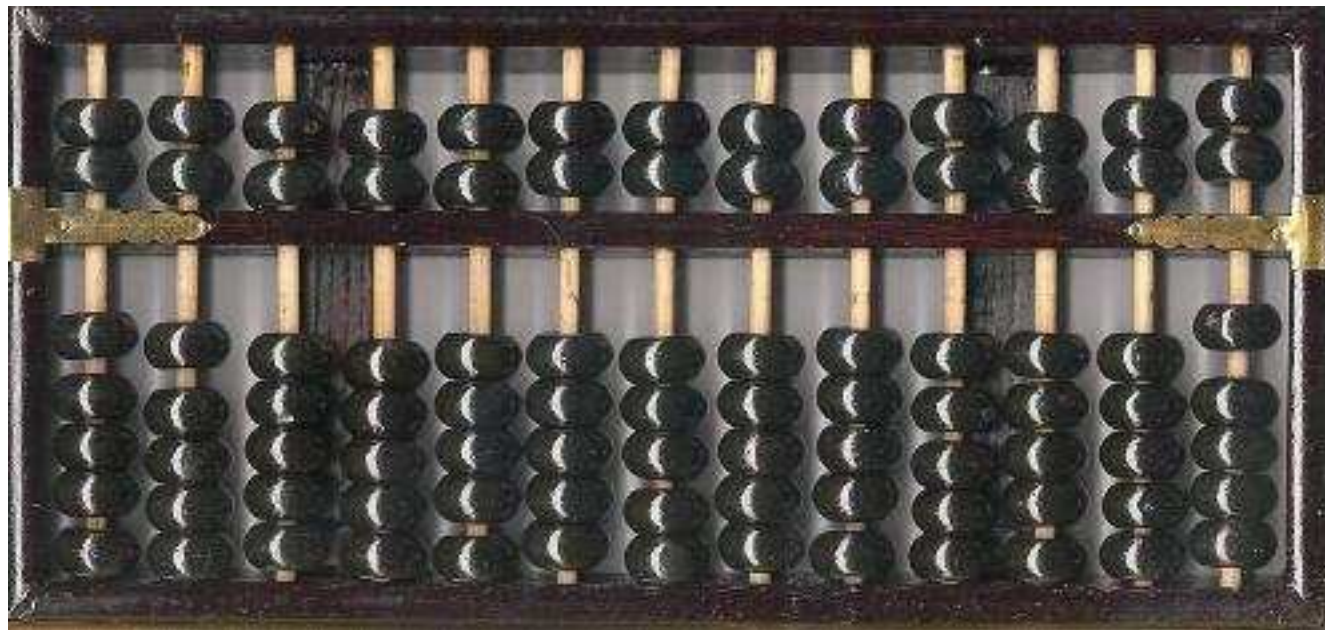
Dokonał rzeczy wielkich w teorii i
praktyce.

Zdaniem jednych, sponiewierał i
zniestał naturę ludzką; zdaniem
drugich, jego myśl daje początek
filozofii egzystencjalnej walczącej o
godność człowieka.

Znaczenie metody geometrycznej.
Czy definiowanie wszystkich terminów
jest możliwe?

Wartość metody matematycznej w sprawach
egzystencjalnych jest znikoma.

„Ostatecznie bowiem,
czymże jest człowiek?
Nicością wobec
nieskończoności, wszystkim
wobec nicości, pośredkiem
między niczym a wszystkim.
Jest nieskończenie oddalony
od rozumienia
nieskończoności; cel rzeczy i
ich początki są dlań na
zawsze ukryte w
nieprzeniknionej tajemnicy;
równie niezdolny jest dojrzeć
nicości, z której go wyrwano,
jak nieskończoności, w której
go pograżono”.

„Serce ma swoje racje, których rozum nie zna”

- Serce \neq uczucia
- Symbol bezpośredniego poznania, intelektualnego oglądu, bezpośrednioj oczywistości
- Za jego pomocą odkrywamy pierwsze zasady, również geometrii:
„Znajomość pierwszych zasad, jak przestrzeń, czas, ruch, liczby, jest równie można, jak którakolwiek z tych, które czerpiemy z rozumowania. I na tych wiadomościach serca i instynktu musi się opierać rozum i na nich budować wszystkie swoje wywody”

„Trzeba być geometrą,
pirronistą i dobrym
chrześcijaninem”

- Ostre kryteria wiedzy
- Sceptycyzm co do metody matematycznej
- Poddanie się Objawieniu

Zakład Pascala:
albo Bóg jest, albo go nie ma

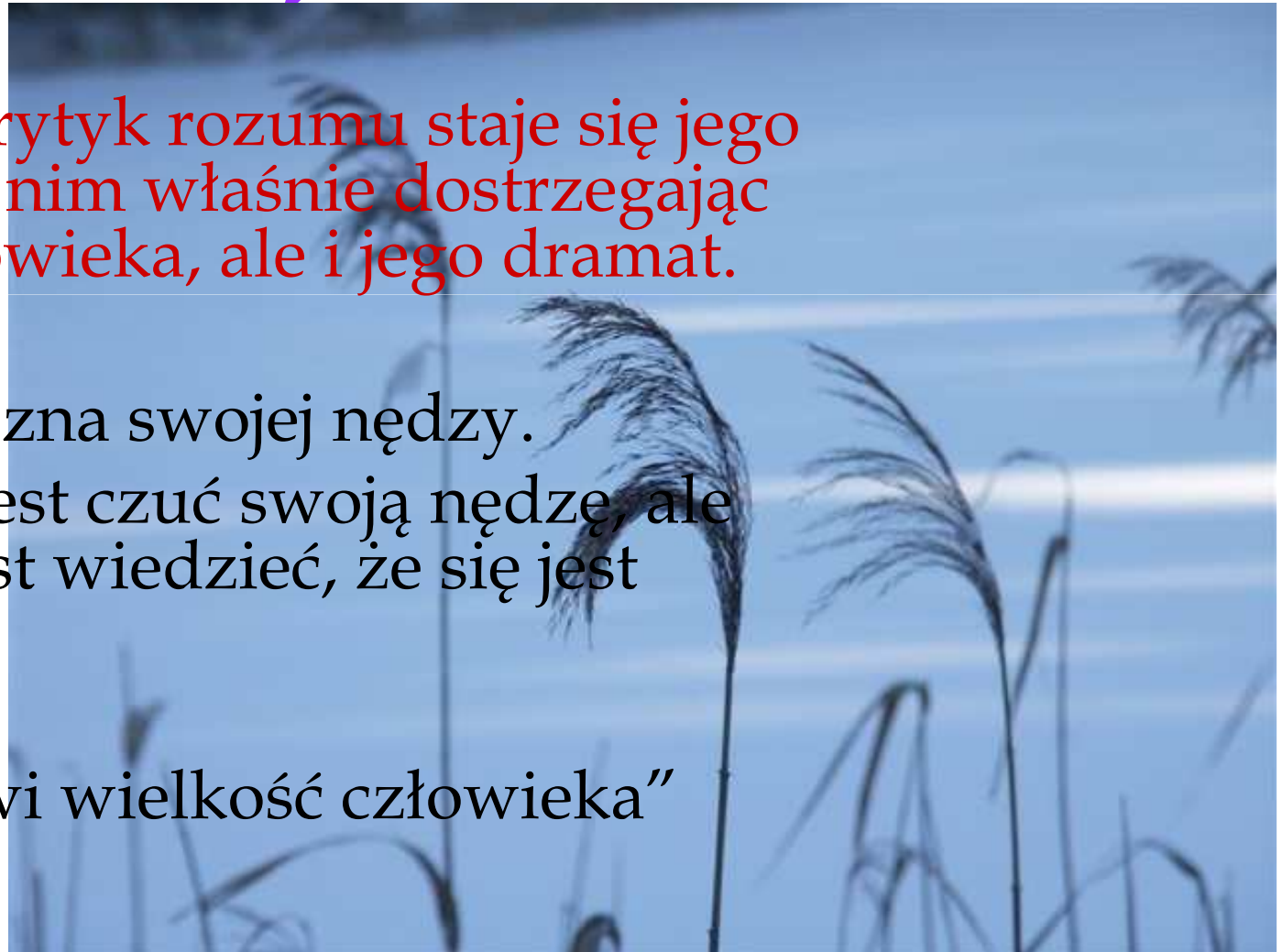

„Na co stawiacie?”

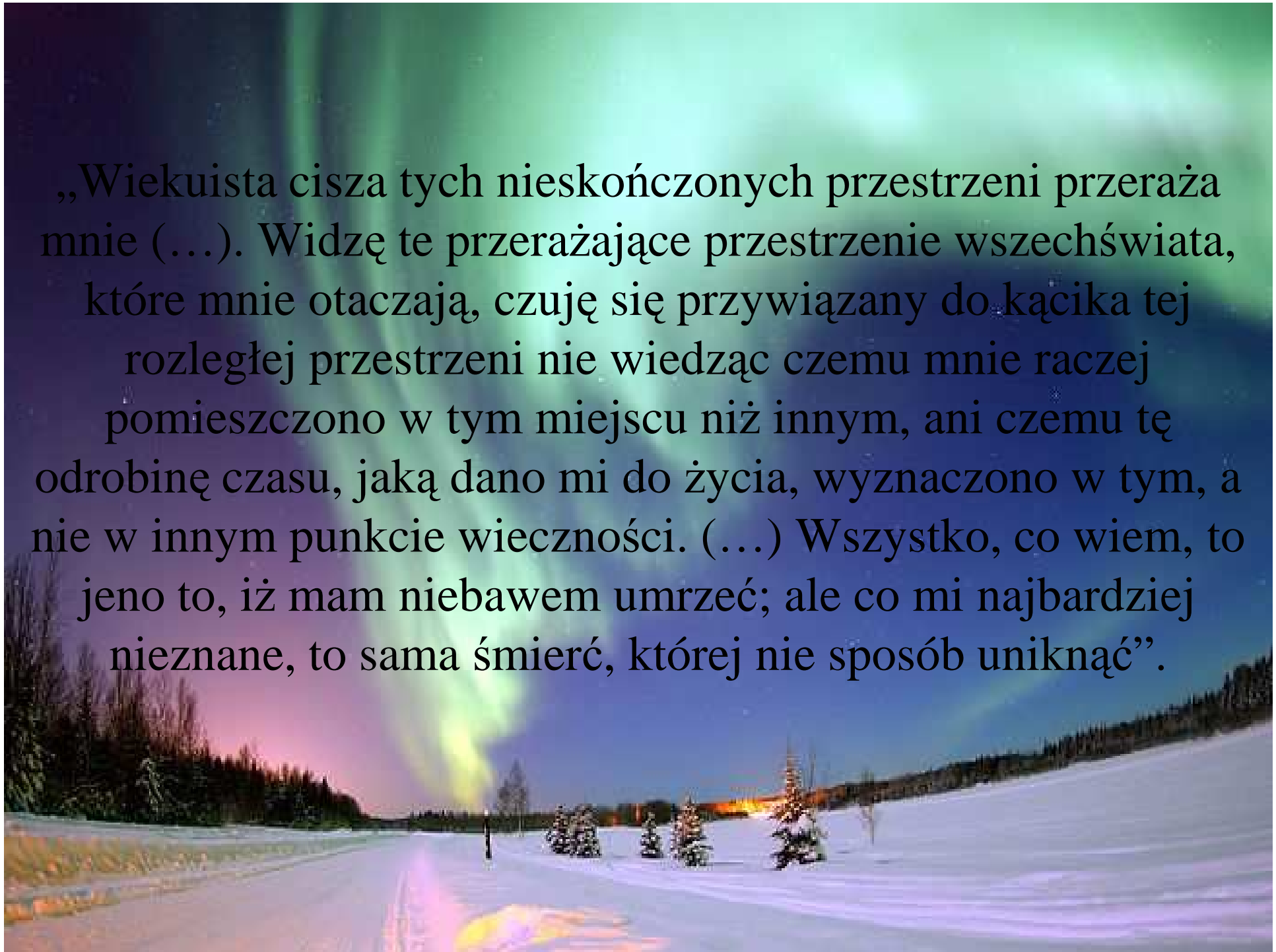
„Cóż wybierzesz? Zastanów się (...). Skoro trzeba wybierać, zobaczmy, w czym mniej ryzykujesz (...). Zważmy zysk i straty zakładając, że Bóg jest. Rozważmy dwa wypadki; jeśli wygrasz, zyskasz wszystko; jeśli przegrasz, nie tracisz nic. Zakładaj się tedy, że jest, bez wahania (...). Na nic nie zda się mówić, że niepewne jest, że wygramy, a pewne, że ryzykujemy (...). Tak nie jest; tak samo każdy gracz ryzykuje pewne dla wygranej niepewnej, a wszelako ryzykuje pewną nieskończoność, aby wygrać pewną skończoność i nie grzeszy tym przeciwko rozumowi (...). Między niepewnością wygrania a pewnością tego, co się ryzykuje, zachodzi stosunek wedle proporcji zysku i straty; jeśli tedy tyleż jest możliwości z jednej strony, co z drugiej, partia jest równa; wówczas pewność tego, co się naraża, równa jest niepewności zysku, bynajmniej zaś nie jest od niej nieskończenie odległa. Tak więc twierdzenie nasze potęguje się w nieskończoność, kiedy chodzi o narażenie czegoś skończonego w grze, gdzie równe są widoki straty i zysku, a nieskończoność do wygrania. To zupełnie jasne; jeśli ludzie w ogóle zdolni są do jakiejś prawdy, to jest prawdą”.

„Człowiek jest tylko trzcina, najwężlejszą w przyrodzie, ale trzcina myślącą”

- Pascal jako krytyk rozumu staje się jego apologetą, w nim właśnie dostrzegając wielkość człowieka, ale i jego dramat.
- „Drzewo nie zna swojej nędzy. Nędzą tedy jest czuć swoją nędzę, ale wielkością jest wiedzieć, że się jest nędznym”
- „Myśl stanowi wielkość człowieka”

„Wiekuista cisza tych nieskończonych przestrzeni przeraża mnie (...). Widzę te przerażające przestrzenie wszechświata, które mnie otaczają, czuję się przywiązany do kącika tej rozległej przestrzeni nie wiedząc czemu mnie raczej pomieszczono w tym miejscu niż innym, ani czemu tę odrobinę czasu, jaką dano mi do życia, wyznaczono w tym, a nie w innym punkcie wieczności. (...) Wszystko, co wiem, to jeno to, iż mam niebawem umrzeć; ale co mi najbardziej nieznane, to sama śmierć, której nie sposób uniknąć”.

O rozrywce i pożytkach nudy

- „A o czym myśli świat? (...) o tańcu, o grze na lutni, o śpiewaniu, o składaniu wierszy, gonitwie do pierścienia itd., o tym, aby się bić, aby zostać królem, **bez zastanowienia się** nad tym, co jest być królem, a co być człowiekiem”.
- „Odejmijcie im rozrywkę, ujrzycie, iż będą usychać z nudów; czują wówczas swoją **nicość nie znając jej**”.

